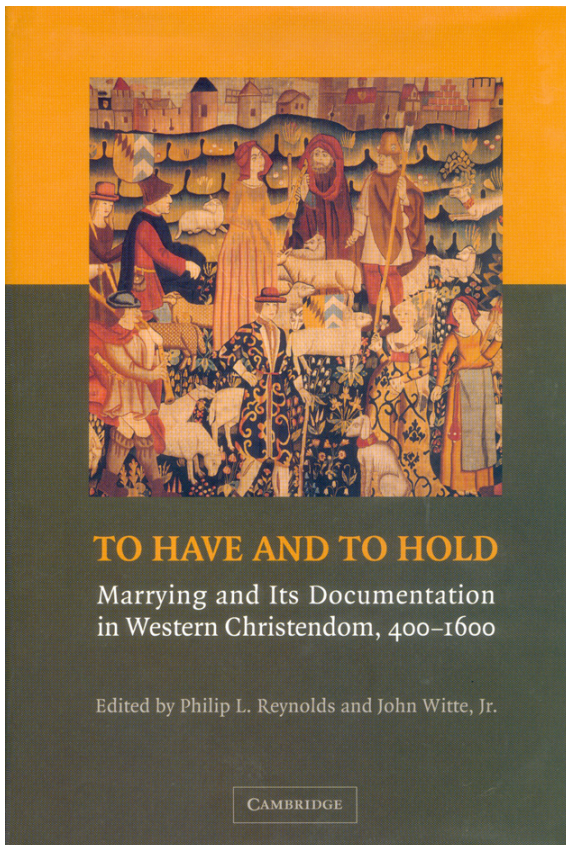

Det præmoderne kristne ægteskab

En vigtig og indsigtfuld antologi for ægteskabsforskningen

Philip L. Reynolds & John Witte, Jr (red.): To Have and to Hold. Marrying and Its Documentation in Western Christendom, 400-1600. Cambridge University Press 2007. 519s., 45£.

Af Helle Ingrid Møller Sigh

Globaliseringen og den dermed øgede interaktion mellem kulturer og religioner har aktualiseret et behov for at undersøge de dramatiske transformationer i ægteskabsformer og familieliv, som opleves i verden i dag. *To Have and to Hold. Marrying and Its Documentation in Western Christendom, 400-1600* er den første antologi i en række planlagte værker, som i et interreligiøst projekt skal forsøge at kortlægge det ægteskabelige liv, samlivsformer og familieliv, samt forskellige traditioner og lovgivninger vedrørende disse temaer, som er karakteristiske for Jødedom, Kristendom og Islam i håbet om at perspektivere denne viden i forhold til en aktuel global dialog.

Forskellige forskningstraditioner

To Have and to Hold behandler det kristne ægteskab i Europa fra 400 til 1600. Antologien analyserer, hvorledes, hvorfor og hvornår menneskene i det præmoderne

Europa dokumenterede deres ægteskaber – igennem forskelligartede bevarede kilder som eksempelvis ægteskabskontrakter, lovgivning og vidneudsagn anvendt ved den kirkelige domstol. Vi præsenteres både for overvejelser over dokumentationens funktion i forbindelse med ægteskabets indgåelse, hvad disse bevarede dokumenter kan fortælle os om det præmoderne, kristne ægteskab, og for, hvorledes datidens mennesker forstod og handlede i forbindelse med ægteskabet.

Det fremgår eksplicit, at intentionen ikke er at skrive en vidtfavnende oversigt over ægteskabets og dokumentationens former og normer, da kildematerialets beskafenhed ikke tillader dette. Endvidere repræsenterer antologiens forfattere en række forskellige forskningstraditioner: retsvidenskabelige, religiøse og historiske, som giver artiklerne forskellige analyse- og fortolkningsrammer. Derimod præsenterer antologien en række af sædvaner, love og praksisser, som omgiver ægteskabets formation og dokumentation inden for et geografisk område, der spænder sig fra Island til Nordafrika og tidsmæssigt fra ca. 400 til 1600.

Der udvises derfor en fornuftig forsigtighed i forbindelse med dels komparation mellem de forskellige områder, dels i forbindelse med overblik over generelle udviklingstendenser. Der ses dog i Philip L. Reynolds indledende artikel "Marrying and Its Documentation in Pre-Modern Europe" en interessant parallelisering mellem forskellige områders medgift, som belyses både i form, funktion samt i forbindelse med udvikling over tid (29-40).

Rig mulighed for at arbejde med kilderne

To Have and to Hold tager næsten pusten fra en med sine op mod 600 tætskrevne sider, hvor man fra redaktionel side helt har fravalgt illustrationer. Værket består af 13 lange, men velskrevne artikler, skrevet af nogle af de førende forskere inden for dette forskningsfelt. Værket er opbygget således, at artiklerne følger en tidsmæssig fremadskridende kronologi. Hver artikel afsluttes med et appendiks, hvor anvendt kildemateriale er gengivet, dog oversat til engelsk. At oversætte kilden uden at have eksempelvis den originale latinske tekst i en fodnote, som der er præcedens for, er et valg, man har foretaget, og som naturligvis ansporer til visse kildekritiske overvejelser. Jeg mener dog, at valget kan retfærdiggøres, da en gengivelse på det originale sprog ville sprænge rammerne for omfanget på denne antologi. At bringe kilderne udelukkende på originalt sprog ville endvidere hindre de fleste i at læse disse, da det er de færreste, der kan læse latin eller læser latin med en rimelig læsehastighed i dag. Derfor gør oversættelserne antologien mere læsevenlig og giver læseren rig mulig-

hed for selv at arbejde med kilderne. Afslutningsvis indeholder antologien et veludbygget og nyttigt indeks.

En antologi til specialisten

Antologien henvender sig til den mere specialiserede læser med seriøs interesse i det kristne ægteskabs genesis og udvikling. Værket indledes dog med en indsigtfuld og nyttig oversigtsartikel af Phillip L. Reynolds "Marrying and Its Documentation in Pre-Modern Europe", som belyser udviklingen af den teologiske og juridiske ramme, liturgi, tradition og symbolisme og ejendomsretlige emner, som skal sætte læseren ind i den større teoretiske begrebsramme, der bliver aktualiseret i forbindelse med de senere artikler. Reynolds' artikel befinder sig imidlertid på et højt specialiseret niveau, som gør det svært tilgængelig for den urutinerede læser, men nyttig for den velbevandrede, som trænger til en hurtig opfriskning af centrale begreber. De efterfølgende tolv artikler formidler generelt også en meget kompleks, komprimeret og specialiseret viden med klassiske lange, detaljerede fodnoter, som gør det vanskeligt at læse for en læser, som ikke har kendskab til forskningsdiskussionerne og begrebsrammerne inden for dette forskningsfelt. Det afsluttende indeks er endvidere særdeles nyttigt, hvis man netop har kendskab til den aktuelle diskurs og har brug for et hurtigt overblik over, hvilke temaer de forskellige artikler behandler.

Et forsøg på at tænke nyt

Antologien adskiller sig fra tidligere værker og antologier omkring ægteskabet ved for det første ikke at tage afsæt i den periode, hvor den katolske lære omkring ægteskabet blev harmoniseret og indsamlet, typisk fra det 11. århundrede, og for det andet ved at behandle et langt bredere geografisk og kulturelt område. Endelig bevæger antologien sig forbi reformationen, hvor ægteskabet delvis forandrede formel og betydningsmæssig karakter. I "Marrying and Its Documentation in Later Roman Law" af Judith Evans-Grubbs belyses eksempelvis romersk ægteskabslov i senantikken, hvor fokus lægges på skriftlige kontrakter, bl.a. gennem læsning af papyrusruller. Evans-Grubbs behandler et bredt geografisk og kulturelt område inden for Det romerske Imperium: Afrika, Ægypten og Nærøsten, en undersøgelse der bl.a. skal kompensere for de manglende *tabulae nuptiales* fra Europa. Endvidere behandler Philip L. Reynolds ægteskabskontrakter inden for den frankiske tradition fra det 6. århundrede til det 11. århundrede i artiklen "Dotal Charters in the Frankish Tradition". Agnes S. Arnórsdóttir behandler ægteskabskontrakter i Island i Middelalderen, Thomas Kuhn ægteskabets indgåelse i Firenze i Renæssancen og John Witte belyser ægteskabskontrakter, liturgi og ejendomsforhold i Genova i reformationsperioden.

Fordelen ved denne opbygning med stor geografisk og kulturel spredning samt behandling af en lang tidslinje, er, at den kan give nye indsigter ved at pege på de forskellige kommunikative situationer mellem områder også over tid. Endvidere kan undersøgelserne gennem

forsigtige komparationer være med til at fortælle os, hvorledes det ægteskabelige liv formentlig har set ud i de områder, hvor vi ikke har bevaret kildemateriale. Imidlertid mangler antologien en afsluttende opsamlende artikel, som netop forsøger at trække nogle generelle udviklingslinjer op, hvilket formentlig skyldes forskernes, ikke ubegrundede, forsigtighed med komparation grundet kildematerialets beskaffenhed.

Man må også spørge sig, hvorfor man helt har fravalgt forskningen inden for det Østeuropæiske område. Et felt, som absolut mangler, hvis man ønsker at kortlægge det ægteskabelige liv inden for det kristne europæiske område.

Med en historikers blik

Visse af artikler bærer præg af at være omarbejdede af forskernes tidligere udgivelser, hvilket naturligvis bl.a. skyldes, at disse forfattere har beskæftiget sig med kildematerialet i flere årtier. Men der ses også nye overvejelser og tilgange til materialet, hvilket bl.a. ses i Martha C. Howells' artikel "Marital Property Law as Socio-Cultural Text: The Case of Late-Medieval Douai", hvor f.eks. lovgivning vedrørende ægteskabets ejendomsforhold undersøges ud fra en social- og kulturhistorisk vinkel, og de juridiske regler således sættes ind i en større samfundsmæssig kontekst, frem for en ren analyse af de juridiske regler og deres indre logiske sammenhæng.

Samlet set er *To Have and to Hold. Marrying and Its Documentation in Western Christendom, 400-1600* en vigtig og indsigtfuld antologi for ægteskabsforskningen.

Helle Ingrid Møller Sigh er ph.d.-studerende på Historisk Afdeling ved Institut for Historie og Områdestudier på Aarhus Universitet.